

Hiedanrannan kehitysohjelma OHJELMASUUNNITELMA

esitys KH:lle 6.4.2021

TAMPEREEN KAUPUNKI

Versiohistoria

	Tehnyt	Tarkastanut	Pvm	Muutoksen lyhyt kuvaus
0.9	R. Väliharju		23.5.2016	luonnoksen päivitys
0.95	R. Väliharju		6.9.2016	tarkennettu älykkyys & kestävyys
1.0	R. Väliharju		15.9.2016	tarkennuksia tavoitteisiin ja kaupunkisuunnittelun toteuttamiseen
1.1	R. Väliharju K. Toivonen		9.4.2017	päivitetty versio KHSUKO käsitteelyyn, ohjelma-alueen laajennus, suunnittelun jatkaminen ideasuunnittelukilpailun ratkaisun pohjalta
	R. Väliharju L. Karppi E. Seppänen K. Toivonen		16.4.2018	kaupunkistrategian tarkistukset, vision tarkennettu kuvaus, osituksen päivitys, tekstikorjauksia
	J. Kaivonen		24.4.2018	sivulle 9 mittaaminen
1.2	S. Holm R. Väliharju		31.3.2019	Hyötytavoitteiden lisäys sekä tekstin tiivistäminen ja luettavuuden parantaminen
	R. Väliharju		13.4.2019	Etenemissuunnitelman päivitys, hyötytavoitteiden tarkistaminen, väliaikainen Hiedanrata -> muuntauva Hiedanranta
	R. Väliharju		10.6.2019	Hiedanrannan yhtiöjärjestelyjen vaatimat muutokset
	R. Väliharju		26.8.2019	Hiedanrannan hyötytavoitteiden ja yhtiöjärjestelyjen täsmennykset
	M. Mertanen		7.11.2019	Kulttuuripalveluiden lisäykset sekä taideohjelma -> taide- ja yhteisöllisyysohjelma
	J. Kaivonen R. Väliharju		14.11.2019	Täsmennyksiä tekstiin ja uudistettu etenemissuunnitelma
	R. Väliharju		1.12.2019	Maanomistusallianssi sekä vanhan rakennuskannan merkitys ja uudiskäyttö
1.3	J. Kaivonen		6.4.2021	Ohjelmasuunnitelma päivitetty vastaamaan yhtiömalliin liittyviä muutoksia

Kannen kuva: Arkkitehtitoimisto NOAN, Jolma Arkkitehdit, Mandaworks, Schauman & Nordgren Architects, Tupa architecture.

SISÄLLYSLUETTELO

1 Ohjelman yleiskuvaus, tausta ja tarve	4
1.1 Ohjelman lyhyt kuvaus	4
1.2 Ohjelman tausta ja strategiset lähtökohdat	4
1.3 Perustelut ohjelman ja ohjelmajohtamisen tarpeelle	5
2 Nykytila ja visio ohjelman kohdealueella	6
2.1 Nykytila ohjelman kohdealueella	6
2.2 Visio tulevasta tilasta ohjelman kohdealueella	8
3 Ohjelman sidosryhmät.....	10
4 Ohjelman hyötytavoitteet ja vaikutukset sekä niihin liittyvät mittarit	12
5 Ohjelman tuotokset ja laajuus.....	13
5.1 Ohjelman osa-alueet / tuotokset ja niiden hyödyntäminen	13
5.2 Rajaukset ja yhteydet muuhun toimintaan.....	14
5.3 Oletukset	15
5.4 Riippuvuudet ohjelman sisällä	15
6 Ohjelman etenemissuunnitelma ja tarvittavat resurssit	16
7 Kustannukset ja rahoitus.....	18
8 Ohjelman organisaatio ja vastuut.....	19
8.1 Ohjelman omistaja.....	19
8.2 Ohjelman ohjausryhmä.....	19
8.3 Ohjelmajohtaja	19
8.4 Ohjelmatoimisto.....	19
8.5 Ohjelman projektien organisaatio	19
8.6 Ohjelmaan liittyvät muut kokous- ja yhteistyökäytännöt.....	19
9 Viestintä	20
10 Riskit	21
11 Ohjelmajohtamisen käytännöt.....	22
11.1 Raportointi ja ohjaus.....	22
11.2 Muutosten hallinta	22
11.3 Laadunvarmistus.....	22
12 Muutoksen johtaminen ja hyötyjen varmistaminen.....	23
13 Ohjelman ulkoiset riippuvuudet ja yhteydet.....	23
Liite 1 Talousarvioesityksen 2021 toiminnan tavoite ja ohjelman toimenpiteet 2021	24

1 OHJELMAN YLEISKUVAUS, TAUSTA JA TARVE

1.1 OHJELMAN LYHYT KUVAUS

Tampere haluaa olla vuoteen 2030 mennessä 300 000 asukkaan viihtyisä ja elävä kaupunki, Suomen toinen metropoli. Tampereen vahvuus on sujuva arki elämysten keskellä. Uusi Hiedanrannan kaupunginosa on tärkeä osa kaupungin tasapainosta kasvua.

Tampereen kaupungin kasvun painopiste on sijainnut eteläisissä ja itäisissä kaupungin osissa jo pidemmän aikaa. Kaupunki osti vuonna 2014 Lielahden vanhan selluloosatehdasalueen ja yksi keskeinen syy Lielahden tehdasalueen oston oli kaupungin kasvun tasapainottaminen mahdollistamalla mittavaa kasvua myös kaupungin länsiosissa.

Alueen kehittämistä varten perustettiin Hiedanrannan kehitysohjelma, jonka tehtävänä on johtaa, koordinoita, tukea ja varmistaa, että uusi aluekeskus kehittyy tavoitteiden mukaisesti. Tulevaisuuden älykkään ja kestävän kaupunginosan suunnittelu ja toteutus 25 000 asukkaalle ja jopa 10 000 työpaikalle vaatii kokonaan uudenlaisia ratkaisuja ja toimintamalleja.

Alue sijaitsee jo nyt hyvien liikenneyhteyksien varrella ja raitiotien toteutuessa uuden kaupunginosan joukkoliikenne tulee perustumaan raitiotiehen. Maankäytön muutokset mahdollistavat aivan uuden Näsijärven rannassa kulkevan kevyenliikenteen pääyhteyden toteuttamisen keskustan suuntaan.

Kaupunki luovutti maaomaisuutensa apporttina Hiedanrannan Kehitys Oy:lle vuoden 2020 lopussa. Kehitysyhtiön omistajana kaupunki haluaa olla aktiivisessa roolissa maankäytön muutosalueen toteutuksessa, jotta alueelle asetetut kunnianhimoiset tavoitteet kestävä ja älykästä kaupunkirakentamista toteuttavasta aluekeskuksesta täyttyvät.

Hiedanrannan tavoitteena on sekoittunut kaupunkirakenne, jossa asuminen, työ, vapaa-aika ja palvelut lomittuvat toistensa kanssa. Toteutuksessa tavoitellaan ympäristövaikutuksiltaan nettopositiivista kaupunginosaa: *”Alue tuottaa enemmän kuin kuluttaa”*.

1.2 OHJELMAN TAUSTA JA STRATEGISET LÄHTÖKOHDAT

Tampereen vuoteen 2030 ulottuvan kaupunkistrategian visio on: Tampere - Sinulle paras. Hiedanrannan kehitysohjelma toteuttaa erityisesti strategian Urbaani ja kestävästi kasvava Tampere -painopistettä, joka keskittyy kaupungin kasvuun, elävyyteen, omaleimaisuuteen ja kaupunkimaiseen ympäristöön sekä älykkyyteen ja kestävyteen.

Lisäksi koko kaupungin tasolla on asetettu tavoite, että Tampere on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Hiedanrannan tavoitteena on olla kestävä ja älykäs kaupunginosa, joka on CO₂-negatiivinen.

Valtuustokauden strategisissa tavoitteissa 2018-2021 Hiedanrantaan liittyvä tavoite on: Hiedanrannan älykkään ja kestävän uuden kaupunginosan toteuttaminen on käynnistynyt. Toteutumisen mittareiksi on asetettu:

- Ensimmäisen asemakaavan valmistuminen
- Alueen rantatäytön ensimmäisen vaiheen valmistuminen.

1.3 PERUSTELUT OHJELMAN JA OHJELMAJOHTAMISEN TARPELLE

Tampereen kaupungin ohjelmajohtamisen ohje on otettu käyttöön 2015. Ohjelmilla toteutetaan kaupungin strategian tavoitteita. Hiedanrannan kehittämissuunnitelma hallinnoidaan ja johdetaan tämän ohjeen mukaisesti. Kokonaisuuden johtaminen ohjelmana varmistaa, että

- organisaation eri osissa ei tehdä päällekkäistä työtä
- ohjelmaan kuuluvia projekteja tai tehtäviä ei tehdä osioittain
- projektit ja tehtävät tehdään oikeassa järjestyksessä ja oikeana ajankohtana kokonaisuus huomioiden
- lopullisten hyötyjen saavuttamiseen vaikuttavat ohjelmatasoiset riskit huomioidaan yksittäisten projektien riskien lisäksi

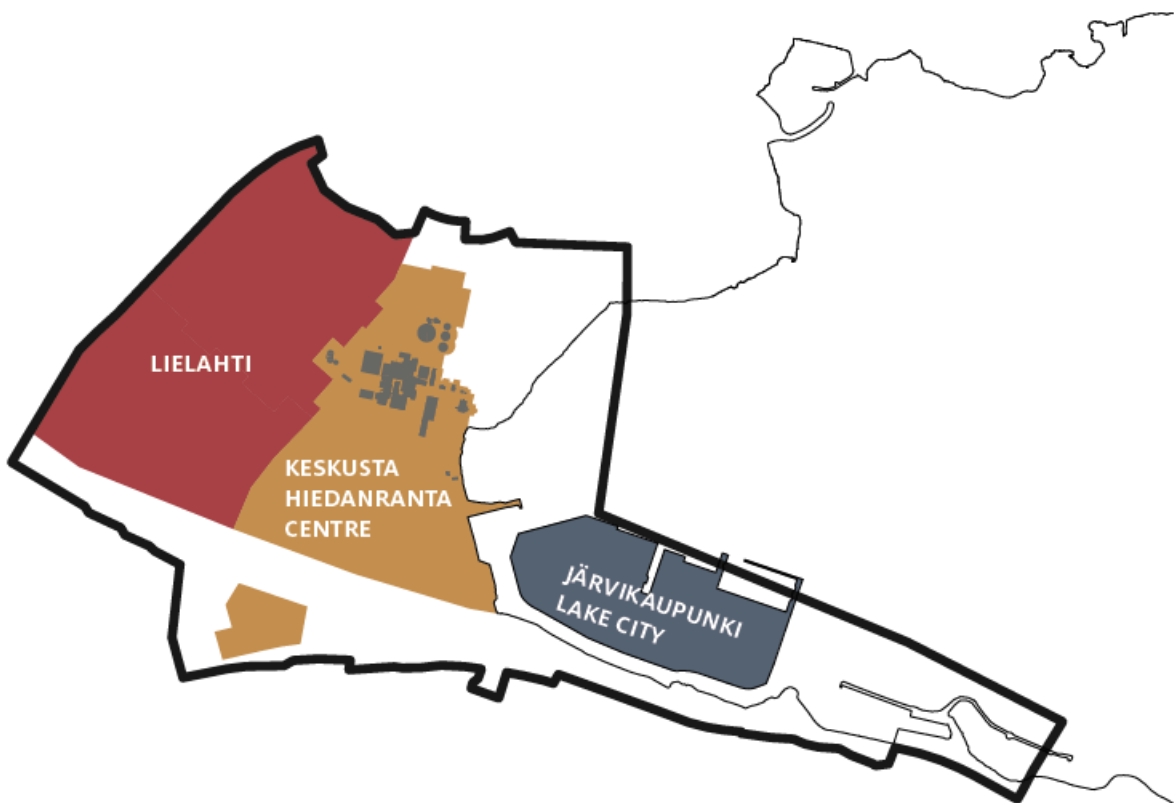
Hiedanrannan kehittämisessä ohjelmajohtamisella tavoitellaan seuraavia hyötyjä:

- Toimintaympäristön muutokset ja siitä aiheutuvat muutostarpeet Hiedanrannan alueen tavoitteisiin voidaan huomioida tehokkaasti ja nopeasti ohjelman edetessä.
- Päätöksenteko alueen kehittämisen edistämiseen saadaan joustavammaksi ja paremmin lopullisia tavoitteita palvelevaksi.
- Kokonaisnäkemys hyötytavoitteiden tasolla ja hyötyjen ohjaaminen varmistaa, että keskeisiä edellytyksiä tai toimenpiteitä hyötyjen saavuttamiseksi ei unohdeta.
- Organisaatiossa hajallaan oleva tieto saadaan hyödynnettyä tehokkaammin.
- Viestintä alueen kehittämisessä meneillään olevista ja tulevista asioista on oikea-aikaista, oikeansisältöistä ja helpompi kohdentaa täsmällisemmin ohjelman sidosryhmille.
- Ohjelmajohtamisella uskotaan saavutettavan myös luottamushenkilöiden sitoutuminen Hiedanrannalle asetettujen tavoitteiden toteuttamiseen.
- Ohjelmajohtamisella varmistetaan riittävä resursointi ja pystytään aikatauluttamaan projektit ja muut tehtävät kokonaisuutta paremmin palveleviksi.
- Ohjelman eri projektien riippuvuudet ja järkevä toteuttamisjärjestys pystytään tunnistamaan paremmin.

2 NYKYTILA JA VISIO OHJELMAN KOHDEALUEELLA

2.1 NYKYTILA OHJELMAN KOHDEALUEELLA

Lielahdi on yksi Tampereen viidestä aluekeskuksesta, liikenteellinen solmukohta ja seudullisesti merkittävä vähittäiskaupan alue. Hiedanranta on Lielahden saumattomasti liittyvä, entinen Metsä Board Oyj:n tehdasalue, jonka Tampereen kaupunki hankki omistukseensa vuonna 2014. Kauppa käsitti noin 90 hehtaarin laajuisen maa-alueen ja yhteensä noin 1070 hehtaarin suuruiset vesialueet. Ohjelma-alue koostuu Hiedanrannan keskustan ja Lielahden lisäksi vesistöäytöllä järvi-kaupungiksi toteutettavasta Näsisaaresta. Hiedanrannan yleissuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 8.6.2020, § 275.

Kuva 1: Yleissuunnitelma-alue

Tehdasalueella toimivat edelleen DS Smithin aaltopahvitehdas ja Pyrollin kotelotehdas. Tonttialueet, yhteensä noin 14 ha, on vuokrattu yhtiöille pitkäaikaisilla maanvuokrasopimuksilla. Tehdasalueella on runsaasti vanhoja teollisuusrakennuksia sekä kartano ja siihen liittyvät rakennukset. Viereinen Niemenrannan asuinalue rakentuu parhaillaan.

Teollinen toiminta alueella päättyi vuonna 2008 ja rakennukset olivat kylminä ja osin tyhjiillään vuoteen 2014 asti. Osa rakennuksista on huonokuntoisia ja jotta niiden säilyminen voidaan varmistaa, näistä arvokkaimpia pitää pikaisesti kunnostaa. Turvallisuuden varmistamiseksi joitain osia alueesta ja rakennuksista joudutaan pitämään suljettuna ja joitain rakennuksia on jo purettu.

Alueen tyhjilleen jääneitä rakennuksia on vuokrattu eri toimijoiden käyttöön. Vuokralaisten toiminta on merkittävä osa alueen kehittämistä ja identiteetin luomista. Alueen vuokralaiset edustavat käsi- ja taideteollisuuden, kulttuurin ja taiteen, teknologian, median, kansalaisjärjestöjen ja kiertotalouden toimialoja. Alueella toimii myös kahvila. Kartanon tiloja on vuokrattu kuntouttavaan työtoiminnalle ja kulttuuritoiminnoille. Vuokralaiset osallistuvat omalta osaltaan alueen toimintaan ja tapahtumiin.

Teollisesta toiminnasta on aiheutunut tehdasalueen maaperän pilaantumista. Alueella on myös paljon tehtaan toimintaan liittynyttä vanhaa teknistä verkostoa maan alla. Vesialueella on entisen selluloosatehtaan jätevesien mukana järven pohjaan kasautunutta nollakuitua ja puunuiton yhteydessä pohjaan uponnutta kuitupuuta. Alueella on myös ympäristölupaehtojen mukaisesti 2000-luvulla suljettu lietekaatoaika. Kiinteistökaupan mukana ympäristövastuut siirtyivät kaupungille.

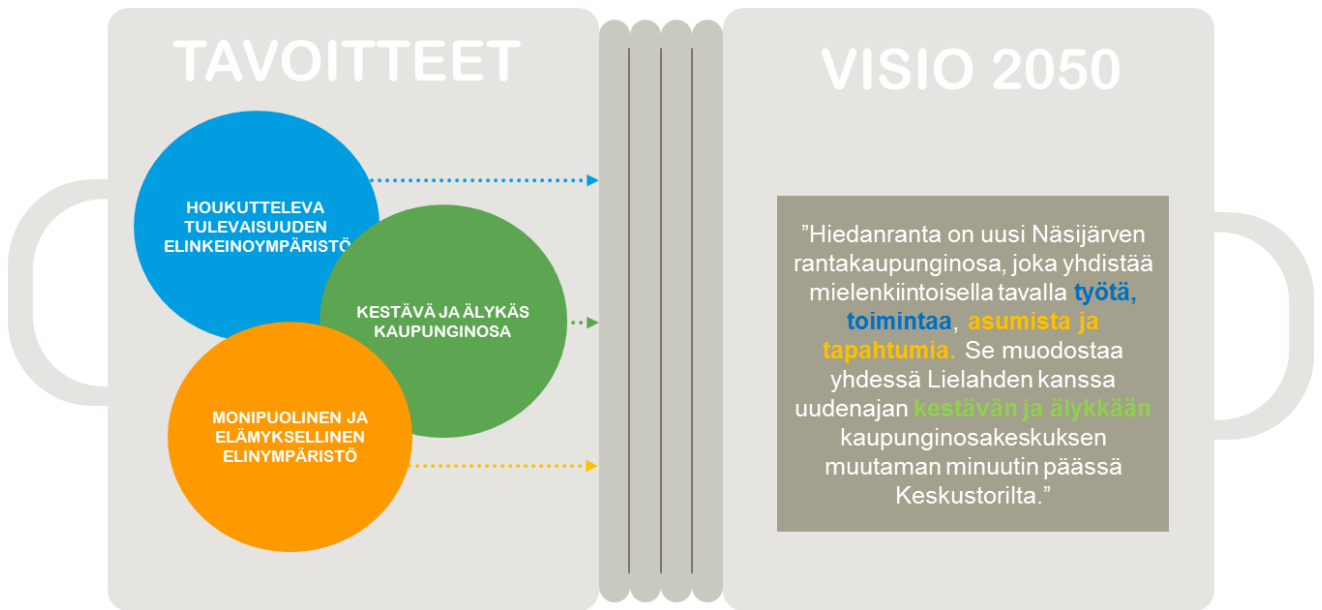
Hiedanrannan aluekehittämisen yhtiöittämisestä päätettiin kaupunginvaltuustossa 15.4.2019, § 57. Hiedanrannan kehittämisen yhtiömallia muutettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä 19.10.2020, § 135. Hiedanrannan kehitettävä maaomaisuus päätettiin luovuttaa apporttiomaisuutena Hiedanrannan Kehitys Oy:lle. Vesialueet sekä suljettu lietekaatoaika jäivät kaupungin omistukseen. Samalla hyväksyttiin kaupungin ja yhtiön välisen yhteistyösopimuksen periaatteet sekä poikkeamat asunto- ja maapolitiikan keinosta. Apporttiomaisuuden luovutuskirja sekä Hiedanrannan Kehitys Oy:n ja kaupungin välinen yhteistyösopimus allekirjoitettiin 31.12.2020. Yhteistyösopimuksella sopimusosapuolet sopivat yhteistyöstä luovutettujen alueiden kehittämisessä, yhteistyön keskeisistä periaatteista, tavoitteista ja ehdoista, sopijapuolten tehtävistä, yhteisistä toimintatavoista, kustannusjaosta ja muista vastuista ja alueen vaiheittaisesta toteuttamisesta. Yhtiön tavoitteena on kehittää alue talonrakentamisen mahdollistavaksi valmiiksi kaupunkirakenteeksi.

Valittu yhtiöitetty ohjelman rakenne mahdollistaa tavoitteiden toteutumisen siten, että alue toimii uusien kaupunkirakenteen innovaatioiden ja uuden tyyppisten infrastruktuurin rajapintojen kehitysalustana. Tampereen kaupungin asunto- ja maapolitiikan linjauksista poiketen Hiedanrannan Kehitys Oy osallistuu kehittämänsä maa-alueen yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin rakentamalla alueen julkisen yhdyskuntarakenteen ja luovuttamalla sen yleisten alueiden luovutuksena kaupungille. Poikkeamisen peruste on, että yhtiö oman alueensa kehittämisen edistämiseksi sitoutuu sopimuksella kehittämistoiminnassaan toteuttamaan Hiedanrannan kehitysohjelman tavoitteita.

Hiedanrannan ja Näsisaaren alueilla on voimassa olevat vuonna 2020 hyväksytyt raitiotien mahdollistavat asemakaavat. Raitiotien toteutusta edistää Raitiotien kehitysohjelma.

Hiedanranta rajautuu etelässä Vaitinaron liittymäalueeseen. Valtion ja Tampereen kaupunkiseudun välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen 2020-2023 (MAL-sopimus 8.10.2020) kohdassa 14 sovitaan, että Valtio ja Tampere jatkavat eri liikenne- ja palvelu-kehittämisen kannalta keskeisen Vaitinaron liittymän (vt 12/ kt 65) suunnittelua vuosina 2022-23 (tiesuunnitelma). Hankkeen toteutuksesta ja sitä koskevista osapuolten rahoitusosuuksista neuvotellaan MAL-sopimuksen päivityksen yhteydessä.

2.2 VISIO TULEVASTA TILASTA OHJELMAN KOHDEALUEELLA

Kuva 2: Visio ja tavoitteet

Hiedanrannasta ja uudistuvasta Lielahdesta on tavoitteena toteuttaa kaupunginosa, jossa on noin 25 000 asukasta ja jopa 10 000 työpaikkaa. Kaupungin osan toteutuminen kestää useita kymmeniä vuosia ja alue tulee olemaan valmis vasta 2050 -luvulla. Kaupungin osan kehittämisen tavoitteet tähtäävät siten vielä kaupungin strategiaakin pidemmälle aikajak-solle.

Vision toteuttamiseksi on tunnistettu tavoitteisto, joka voidaan ryhmitellä taloudelliseen tavoitteeseen sekä kolmeen laadulliseen tavoitteeseen: *houkutteleva tulevaisuuden elinkeinoympäristö, kestävä ja älykäs kaupunginosa sekä monipuolinen ja elämyksellinen elinympäristö.*

Kaupungille kokonaisuudessaan taloudellisesti kannattava

Hiedanranta toteutetaan siten, että se on kaupungille kokonaisuudessaan taloudellisesti kannattava eli yleisten alueiden perinteisen infran sekä niihin liittyvien kestävien ja älykkäiden rakenteiden investointien kokonaiskustannus on pienempi kuin alueen kehittämisen kautta sille muodostuva maaomaisuuden pääoma-arvo. Taloudellinen kestävyys on osa kestävästä kaupunkikehitystä.

Houkutteleva tulevaisuuden elinkeinoympäristö

Hiedanrannasta tulee korkeatasoinen, houkuttelevia ja innovatiivinen työpaikkojen ja asu-misen alue. Hiedanranta tarjoaa alueen suunnittelun ja toteutuksen aikana alustan uusille kaupunkikehityksen innovaatioille, ja siellä syntyy uusia liiketoimintamahdollisuuksia kehi-tykseen osallistuville yrityksille. Tavoitteena on, että osa uusista, kestävästä kaupunkiympäristöstä kehittävästä liiketoiminnoista tulee sijoittumaan pysyvästi alueelle. Hiedanranta tulee olemaan Tampereen kaupunkiseudun läntinen keskus, joka houkuttelee yrityksiä toimivalla infrastruktuurilla, palveluilla ja hyvällä saavutettavuudella. Merkittäviä työpaik-koja synnyttävinä toimintoina tulee olemaan kauppa ja palvelualat. Lisäksi Hiedanrantaan tavoitellaan muodostuvan luovien alojen ja tapahtumien keskittymä.

Kestävä ja älykäs kaupunginosa

Hiedanrantaan etsitään kestäviä ratkaisuja, jotka parhaimmillaan ovat hiilinieluja ja CO₂-päästöt negatiivisia. Kaupunkikehityksen innovaatiot liittyvät esimerkiksi energian tuotannon, jakelun ja käytön älykkäisiin ratkaisuihin sekä rakentamisen ja rakennetun ympäristön kiertotalouteen. Alueen liikennejärjestelmä perustuu älykkäisiin matkaketjuihin, raitiotiehen sekä kevyeen liikenteeseen. Alue on myös hyvin tavoitettavissa henkilöautolla. Alueella hyödynnetään digitaalisia ratkaisuja, jotka parantavat niin alueen energia- ja päästötavoitteiden saavuttamista, alueen saavutettavuutta kuin kuntalaisten elämänlaatua. Ratkaisut mahdollistavat samalla uudentyypisten etätyömahdollisuuksien tarjoamisen sekä yhteiskäytön erimuodoissaan.

Monipuolinen ja elämyksellinen elinympäristö

Hiedanrannan yleissuunnittelussa tavoitteena on ollut sekoittunut kaupunkirakenne, jossa asuminen, työ, vapaa-aika ja palvelu lomittuvat toistensa kanssa. Hiedanrannassa täydennetään kaupungin palveluverkkoa ja koulun ja päiväkodin lisäksi alueelle sijoittuu kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluita sekä sosiaali- ja terveyspalveluita. Lielahden aluekeskuksen rooli seudullisesti merkittävänä kaupan alueena halutaan säilyttää ja Hiedanranta edelleen kehitetään modernina kaupan ja palveluiden keskuksena. Järven täyttämällä lisätään raitiotiehen tukeutuvaa uutta maankäyttöä. Hiedanrantaan muodostuu luovien alojen ja tapahtumien keskittymä.

Hiedanrannan elinympäristöön historiallisen kerroksisuuden merkittävyys ja sen vaaliminen sekä vanhan tehdas- ja kartanoalueen uudiskäyttö antavat omintakeisen lähtökohdan alueen suunnittelulle. Tulevilla asukkailla, kaupunkilaisilla ja alueen palveluiden tarjoajilla on aktiivinen rooli alueen kehittämisessä. Hiedanrantaan laaditaan käytännöt julkisille taideteoksille, tapahtumille ja tehdasalueen kulttuuritiloille sekä niiden rahoitukselle. Alueen asukkaiden ja kehittäjien oma aktiivisuus ja panostus kulttuuriin ei vähennä Tampereen kaupungin panostuksia alueeseen. Kulttuuritoimintaa koordinoidaan ja kehitetään aktiivisesti, jotta alueesta syntyy elävä ja kansainvälisesti kiinnostava asuinalue ja tapahtumapaikka. Aukiot, viheralueet, korttelien yhteistilat ja sisäpihat mahdollistavat palveluiden, lähellä tuotetun kulttuurin ja taiteen nivoutumisen asukkaiden arkeen ekologisesti, yhteisöllisesti ja kestävästi.

Houkutteleva tulevaisuuden elinkeinoympäristö	Kestävä ja älykäs kaupunginosa	Monipuolinen ja elämyksellinen elinympäristö
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Korkeatasoinen, houkutteleva ja innovatiivinen työpaikkojen alue ▪ Alusta uusille kaupunkikehityksen innovaatioille ▪ Synnyttää uusia liiketoimintamahdollisuuksia ▪ Rooli seudullisesti merkittävänä kaupan alueen säilyy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CO₂ -negatiivinen ▪ Resurssiviisas toteutus ▪ Liikennejärjestelmä perustuu raitiotiehen sekä kävelyyn ja pyöräilyyn, mutta alue on myös hyvin tavoitettavissa henkilöautolla ▪ Parantaa kuntalaisten elämänlaatua hyödyntämällä digitaalisia ratkaisuja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 25 000 asukasta ja 10 000 työpaikkaa ▪ Järvitäytöllä lisätään raitiotiehen tukeutuvaa uutta maankäyttöä ▪ Asukkailla ja yhteisöllä on merkittävä ja aktiivinen rooli alueen kehittämisessä ▪ Luovien alojen ja tapahtumien keskittymä ▪ Vanhan tehdas- ja kartanoympäristön uudiskäyttö vanhaa ja uutta mielenkiintoisesti yhdistäen
Kaupungille kokonaisuudessaan taloudellisesti kannattava		

Kuva 3: Hiedanrannan kaupunginosan toteuttamisen tavoitteet

3 OHJELMAN SIDOSRYHMÄT

Kehitysohjelmaa toteutetaan yhteistyössä kaupungin eri yksiköiden kanssa. Maanomistajien ja muiden ulkopuolisten sidosryhmien rooli on myös merkittävä. Sidosryhmäanalyysia tehdään systemaattisesti koko ohjelman ajan. Vastuu sidosryhmien tunnistamisesta ja toimenpidesuunnitelmien päivityksestä on viestinnän vastuuhenkilöllä yhdessä ohjelmajohtajan kanssa. Sidosryhmät on kuvattu alla olevassa taulukossa:

Sidosryhmä	Roolin kuvaus (ohjelman onnistumisen kannalta)	Toimenpiteet sidosryhmän huomioimiseksi tai osallistamiseksi	Vastuu
Päätöksentekijät	Sujuvan poliittisen päätöksenteon varmistaminen ohjelmaa ja ohjelman sujuvaa etenemistä sivuavissa asioissa	Säännöllinen raportointi kaupunginhallitukselle, esitetyt valtuustoryhmille pyydettyä	Ohjelman omistaja, ohjelmajohtaja
Palvelualueet	Ohjelman sujuvan valmistelun, päätöksenteon ja toimeenpanon varmistaminen kaupungin organisaatiossa	Hankkeen ohjausryhmässä palvelualuejohto Aktiivinen yhteistyö linjaorganisaation tasolla	Ohjelman omistaja, ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö
Kaupunkikonserni	Ohjelman sujuvan valmistelun, päätöksenteon ja toimeenpanon varmistaminen kaupungin organisaatiossa	Systemaattinen viestintä kaupunkikonsernin avaintoimijoille	Ohjelman omistaja, ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö
Raitiotien kehitysohjelma	Raitiotien suunnitelmat, toteutus ja käyttö sisältävät merkittäviä rajapintoja Hiedanrannan kehittämiseen	Säännöllinen vuorovaikutus, tiedonvaihto suunnitelmista sekä eri intressiryhmien tavoitteiden yhteensovitus	Ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö
Vaitinaron liittymän suunnitteluorganisaatio / Väylävirasto	Vaitinaron liittymän suunnitelmat, toteutus ja käyttö sisältävät merkittäviä rajapintoja Hiedanrannan kehittämiseen	Säännöllinen vuorovaikutus, tiedonvaihto suunnitelmista sekä eri intressiryhmien tavoitteiden yhteensovitus	Kaupunkiympäristön palvelualue, ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö
Hiedanrannan Kehitys Oy	Merkittävä maanomistaja ohjelma-alueella, joka yhteistyösopimuksen perusteella on sitoutunut edistämään useita ohjelman kannalta keskeisiä tavoitteita	Säännöllinen vuorovaikutus, tiedonvaihto suunnitelmista sekä eri intressiryhmien tavoitteiden yhteensovitus	Ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö, Kitia, asema-kaavoitus
Lielahden maanomistajat	Omistavat yleissuunnitelma-alueella maata, jonka kehittäminen yleissuunnitelman mukaiseen käyttötarkoitukseen edistää ohjelman tavoitteita	Vuorovaikutus kiinteistönomistajien kanssa ja alueen kehittämisen edistäminen	Ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö, Kitia, asema-kaavoitus

Lielahden ja Hiedanrannan yritykset	Aluekeskuksen palveluiden ja työpaikkojen tarjoaminen alueella	Vuorovaikutus yritysten kanssa ja palveluiden tarjonnan edistäminen	Ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö
Kasvatuksen, koulutuksen, kulttuuri- ja vapaa-ajan, sote-palveluiden sekä turvallisuuden ja pelastuspalveluiden tuottajat	Elinvoimaisten palveluiden ja harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen	Vuorovaikutus toimijoiden kanssa ja palveluiden tarjonnan edistäminen	Ohjausryhmä, ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö
Tutkimuksen, kehittämisen, tuotekehityksen yritykset ja organisaatiot sekä näiden rahoittajat	Älykkään ja kestäväan kaupunkiympäristön suunnittelu, rakentamisen ja käytön osaaminen ja kehittäminen	Vuorovaikutus ja alueen kehitystavoitteiden edistäminen	Ohjausryhmä, ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö
Kunnallistekniikan, tieto- ja energiaverkkojen, kaupunkipalveluiden, energiatuotannon yms. alueen palveluiden tuottajat ja kehittäjät	Älykkään ja kestäväan kaupunkiympäristön suunnittelu, rakentamisen ja käytön osaaminen ja kehittäminen	Vuorovaikutus ja kehityshankkeiden edistäminen	Ohjausryhmä, ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö
Rahoituslaitokset, kiinteistönomistajat	Mahdollistavat Hiedanrannan kehittämisen tavoitteiden mukaisesti rahoitusinstrumenteilla sekä rakennus ja kehityshankeinvestoinneilla.	Uskottavan kehitysnäkymän luominen	Ohjausryhmä, ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö
Asukasyhdistykset, yrittäjäyhdistykset, kansalaisopistot, harrastejärjestöt, alueen asukkaat ja toimijat	Osallistuvat yhteistyö- sekä tuotekehityshankkeisiin, tuovat osallistamiseen asiantuntemusta, toimivat ruohonjuuritasolla ja kehittävät uusia toimintamutuja.	Osallistaminen mm. asema-kaavoitustyössä sekä palveluiden suunnittelussa	Ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö, asemakaavoitus
Taide- ja kulttuuritoimijat	Osallistuvat yhteistyö- sekä tuotekehityshankkeisiin ja tuovat kulttuurisäiltöihin asiantuntemusta, omaleimaista positiivista identiteettiä ja lisäävät alueen veto-voimaa.	Mahdollisuudet taiteen ja kulttuurin tuomiseen alueelle	Ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö, asemakaavoitus, sivistys- ja kulttuuri
Lupaviranomaiset	Määrittelevät tehtäviensä mukaisesti toteuttamiseen liittyvät vaatimukset ja velvoitteet myös kokeilua ja kehittämistä koskeissa hankkeissa	Varmistetaan viranomaisille riittävä taustainformaatio päätöksenteon pohjaksi	Ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö
Tiedotusvälineet	Välittävät tietoa Hiedanrannan kehittymisestä ja siellä toteutetuista ratkaisuista kansallisesti ja kansainvälisesti. Lisäävät alueen tunnettua ja kasvattavat sen houkuttelevuutta.	Suunnitellaan tiedottaminen ja siihen liittyvät menettelyt	Ohjelmajohtaja, hankekehityspäällikkö

4 OHJELMAN HYÖTYTAVOITTEET JA VAIKUTUKSET SEKÄ NIIHIN LIITTYVÄT MITTARIT

Hiedanrannan kaupunginosan toteuttaminen jatkuu arviolta 2050 -luvulle. Hiedanrannan kehitysohjelman ohjelmakausi on arvioitu päättyvän vuonna 2029, jolloin kaupungin osan ensimmäiset korttelit ovat valmistuneet sekä kestävä ja älykkään kaupungistumisen ensimmäiset ratkaisut ovat jo toiminnassa. Kaikkia Hiedanrannan kaupunginosan älykkyyden ja kestävyys tavoitteita ei välttämättä ole vielä tässä ajassa saavutettu, mutta tällöin kaupunginosan älykkäiden ja kestävien ratkaisujen kehityksen suunnan arvioidaan jo vakiintuneen. Ohjelmakauden kesto arvioidaan aina ohjelmasuunnitelman päivityksen yhteydessä.

Tampereen kaupunkistrategian tavoitteista Hiedanrannan kehitysohjelmalla tavoitellaan erityisesti seuraavia tavoitteita:

- Luovuuden ja innovaatioiden kohtauspaikka
- 300 000 asukkaan viihtyisä ja elävä kaupunki
- Älykkään ja kestävä liikenteen ja kaupunkikehityksen edelläkävijä
- Hiilineutraali

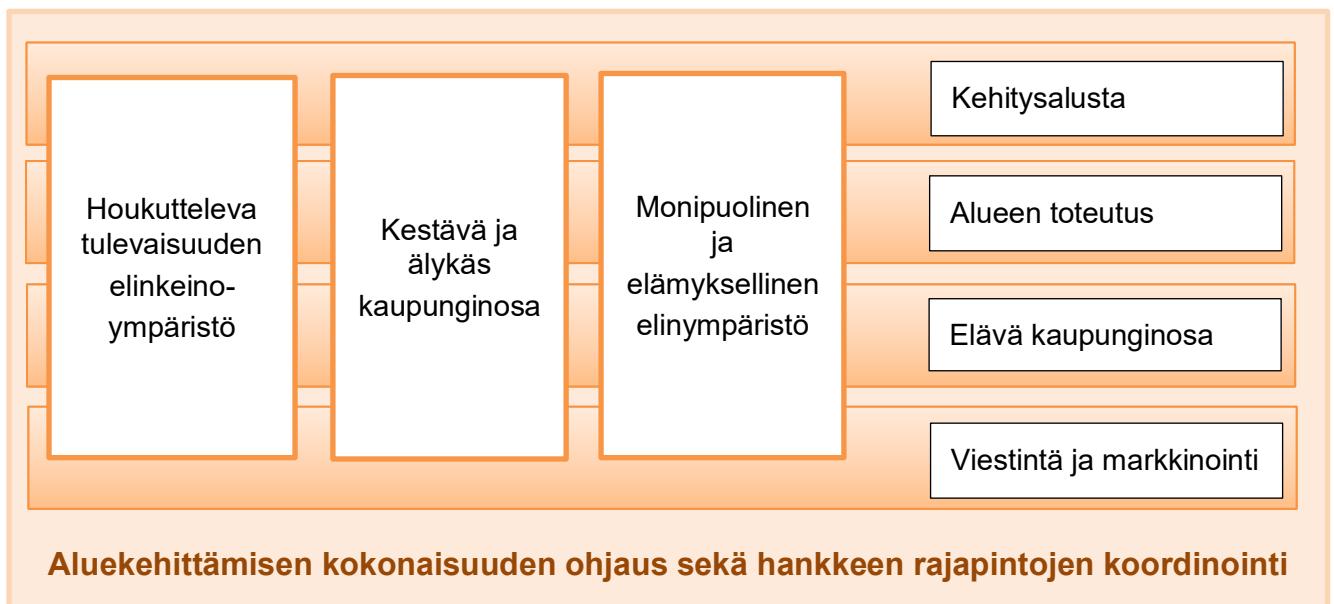
Kuva 4: Hiedanrannan kaupunginosan toteuttamisen tavoitteet (liite 2)

5 OHJELMAN TUOTOKSET JA LAAJUUS

5.1 OHJELMAN OSA-ALUEET / TUOTOKSET JA NIIDEN HYÖDYNTÄMINEN

Hiedanrannan kehitysohjelman keskeinen tuotos on koko Hiedanrannan kehitysohjelmalueen kehittyminen ohjelmatavoitteiden mukaisesti ja tukien siten koko kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista. Tampereen kaupunki on yhtiöittänyt Hiedanrannassa omistamansa maaomaisuuden kehittämisen ja tältä osin yhtiöittämisen keskeinen tuotos on kaupungille luovutettava valmis kaupunkirakenne sekä Hiedanrannan palveluiltaan monipuolinen ja kasvava aluekeskus. Infrastruktuurin toteutuksessa älykkyyteen ja kestävyys-teen sekä kulttuurilliseen kehittämiseen tehtävät kehittämispanostukset sekä aluetasolle luotavat palvelumallit tuottavat aineetonta osaamispääomaa. Kehitysohjelman tehtävänä on varmistaa osaamisen hyödynnettävyys kaupungin muussa toiminnassa.

Hiedanrannan kehitysohjelma johtaa, koordinoi, tukee ja varmistaa, että Hiedanranta kehittyy visionsa mukaisesti. Kaupunginosan kehittämistä voidaan tarkastella alla olevan kuvauksen mukaisesti:

Kuva 5: Kaupunginosan tavoitteet ja ohjelman jako osa-alueisiin.

Ohjelman tuotoksia ovat:

Kehitysalusta

Perinteisen kaupunkikehitysprosessin tueksi organisoidaan yhteistyössä kumppaneiden kanssa innovaatiotoimintaa koordinoiva ja yhteiskehittämistä tukeva kehitysalusta. Keskiössä on yhteistyö eri sidosryhmien välillä. Alustan ydintarkoitus on mahdollistaa tulevaisuuden kaupunginosan ratkaisujen ja ratkaisumallien synnyttäminen ja testaaminen kaupunkikehittämisessä.

Alueen toteutus

Älykkään kaupungin tavoitteena on palveluiden ja palvelutuotannon ekosysteemi. Ekosysteemi voi hyödyttää koko kaupunkiyhteisöä eli kaupunkilaisia, kaupunkioorganisaatiota, yrityksiä kuin kehittäjiäkin. Hiedanrannan toteutuksen lähtökohtana ovat kehitysohjelman tavoitteet sekä kehitysalustan tulokset ja toimialan osaamispotentiali. Ratkaisuiden valinnassa tehdään optimointia saatavan hyödyn ja tulevien asukkaiden maksukyvyyn puitteissa. Teknologian ja palveluiden älykkäällä ohjauksella tehdyt investoinnit saadaan täysimääräisesti hyötykäyttöön. Vanhan tehdasmiljöön kehittäminen alueen vetovoimaiseksi tunnusmerkiksi vaatii joustavaa ja vuorovaikutteista ratkaisuiden hakemista.

Elävä kaupunginosa

Ihmisten, yhdistysten, yritysten ja Hiedanrannan kehitysohjelman välinen yhteistyö käytöstä poistetun tehdasalueen elävöittämiseksi aloitettiin Hiedanrannassa nimellä Väliaikainen Hiedanranta. Toimintamalli on tuonut alueelle omaleimaisen vetovoimatekijän. Hiedanrannan kaavoituksen käynnistyessä palveluiden, asuin- ja elinympäristön sekä tapahtumien näkökulmaa tullaan laajentamaan siten, että kaupunginosan tulevat asukkaat, yrittäjät, yhdistykset sekä alueen palveluja käyttävät ihmiset saavat käyttöönsä kokonaisvaltaiset palvelut tarjoavan viihtyisän ja elinvoimaisen kaupunginosan.

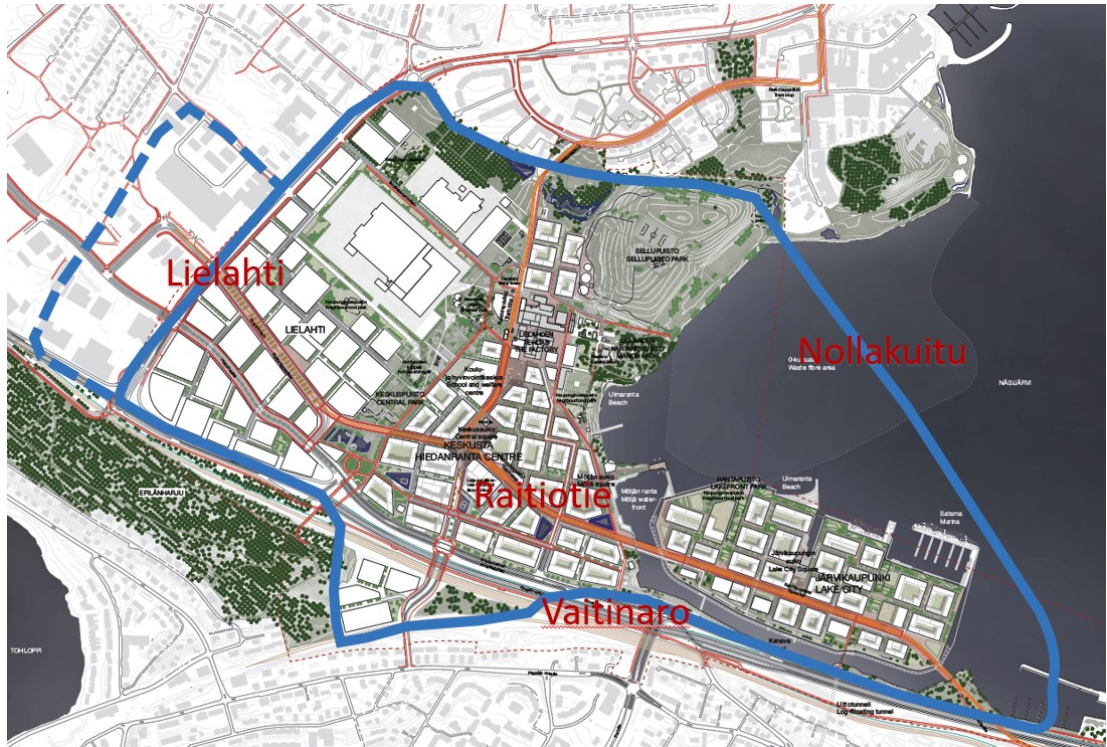
Viestintä ja markkinointi

Hiedanrantaan ja sen kehittämiseen liittyvän viestinnän ja markkinoinnin merkitys kasvaa alueen kehittämisen edistyessä. Kestävä ja älykäs kaupunginosa vaatii parasta kansallista ja kansainvälistä osaamista. Viestinnällä ja markkinoinnilla pystytään välittämään tietoa alustan kohderyhmille tavoitteista ja mahdollisuuksista. Edelleen viestintä onnistumisista lisää alueen ja sen kehittämisen vetovoimaa. Vastaavasti viestinnällä on tärkeä merkitys alueen palveluinfrastruktuurin kiinnostavuuden luomisessa sekä tehdas- ja kartanomiljöön identiteetin ja brändin kasvattamisessa. Kaupunkikehittämisessä on aina tärkeää oikea-aikainen viestintä sidosryhmille, osallistaminen ja vuorovaikutus. Viestinnällä on merkittävä rooli ohjelman tavoitteiden mukaisen yhteistyön luomisessa. Viestinnän keinoin pystytään myös selvittämään odotuksia tulevaa asuinalueetta ja aluekeskusta kohtaan.

5.2 RAJAUKSET JA YHTEYDET MUUHUN TOIMINTAAN

Ohjelmaa toteutetaan yhteistyössä kaupungin palvelualueiden, liikelaitosten ja yhtiöiden kanssa. Ohjelman tarkoituksena on johtaa, koordinoita, tukea ja varmistaa, että Hiedanranta kehittyy visionsa mukaisesti. Ohjelmaa toteutetaan sille myönnettyjen määrärahojen puitteissa sekä palveluryhmien, liikelaitosten ja yhtiöiden omien budjettien mukaisesti.

Eryteisesti Smart Tampere ja Raitiotie ovat ohjelmia, jotka liittyvät ja vaikuttavat merkittävästi Hiedanrannan ohjelmaan. Vaitinaron liittymän suunnittelu- ja toteutusorganisaatio tulee olemaan tärkeä vuorovaikutustaho. Myös Lielahden laajempi suunnittelu kytkeytyy toiminnallisesti Hiedanrannan aluekeskussuunnitelmiin. Näiden ohjelmien ja hankkeiden kanssa tehdään tiivistä yhteistoimintaa.

Kuva 6: Hiedanrannan yleissuunnitelmassa on tarkastellun keskeinen ohjelma-alue. Ohjelmaan sisältyy useita rajapintoja ja siten keskeisiä yhteistyösuuntia ovat etelässä Vaitinaron liittymäalueen suunnittelu, lännessä Lielahdi laajemmin sekä keskellä alueen läpi kulkeva raitiotie. Nollakuitu Näsijärven ranta on merkittävilta osiltaan ohjelma-alueella.

5.3 OLETUKSET

Hiedanrannan kaupunkirakenteelliset ratkaisut perustuvat seuraaviin oletuksiin:

- Järvitäyttö on mahdollista
- Raitiotie toteutetaan Hiedanrantaan
- Vaitinaron liikennejärjestelyitä parannetaan kehittyvän maankäytön tarpeiden vaatimassa mittakaavassa.
- Lielahden nykyisen kaupallisen alueen maankäytön mahdolliset muutokset sovitaan yhteen Hiedanrannan suunnittelun ja toteuttamisen kanssa

Jos joku taustaoletuksesta osoittautuu vääräksi, se merkitsee muutosta ohjelman ja uuden kaupunginosan tavoitteiden osalta ja tällöin näiltä osin ohjelman tavoitteet tulee tarkistaa.

5.4 RIIPPUVUUDET OHJELMAN SISÄLLÄ

Ohjelman projekteilla ja toimenpiteillä on merkittäviä riippuvuuksia toisiinsa nähden. Näitä riippuvuuksia tunnistetaan, ohjataan ja koordinoidaan ohjelman toimesta, kun etenemistä suunnitellaan tarkemmin. Operatiivinen toiminta suunnitellaan niin, että projektit ja toimenpiteet toteutetaan oikeassa järjestyksessä ohjelman tavoitteisiin nähden. Riippuvuuksilla on vaikutusta ohjelmatasoisten ja yksittäisten projektien riskien hallintaan.

6 OHJELMAN ETENEMISSUUNNITELMA JA TARVITTAVAT RESURSSIT

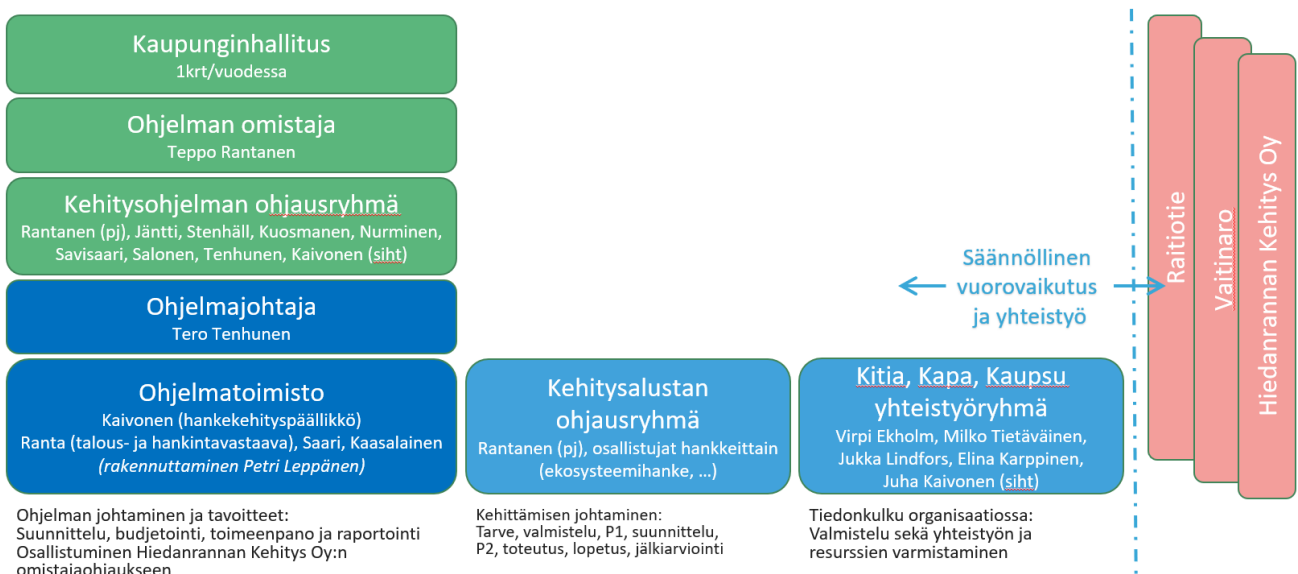
Ohjelma on käynnistetty vuonna 2015 kaupunginhallituksen päätöksellä. Ohjelman hyötytavoitteet on määritelty vuoteen 2029 ja tavoitteet valtuustokauden loppuun 2021. Edelleen kehitysohjelmalla on vuositavoitteet, joista nostetaan valtuuston näkökulmasta olennaisimmat sitoviksi talousarviotavoitteiksi.

Tampereen kaupunginvaltuusto päätti 15.4.2019 Hiedanrannan maaomaisuuden kehittämisen yhtiöittämisestä. Kaupunginvaltuuston päätöksellä 19.10.2020 Hiedanrannan yhtiömallia kehitettiin edelleen ja toteutuksessa siirryttiin yhden osakeyhtiön malliin, jossa Hiedanrannan Kehitys Oy toimii maaomaisuuden kehittämistä vastaavana yhtiönä. Hiedanrannan Kehitys Oy:lle luovutettiin apporttina Hiedanrannan keskeinen maaomaisuus rakennuksineen ja rakennelmineen vuoden 2020 lopussa. Yhtiön toiminta muuttui markkinaehtoiseksi. Samalla allekirjoitettiin kaupunginhallituksen 23.11.2020 hyväksymä Tampereen kaupungin ja Hiedanrannan Kehitys Oy:n välinen maankäytön kehittämisen yhteistyösopimus.

Hiedanrannan kehitysohjelman tehtävänä on vastata kehittämissuunnitelman tavoitteiden täyttymisestä koko ohjelma-alueen osalta. Kehitysohjelma koordinoi Hiedanrannan kehitystyötä siten, että vältetään sekä päällekkäistä työtä ja turhaa resurssien käyttöä että osaoptimointia. Kehitysohjelma suunnittelee ja aikatauluttaa ohjelma-alueen toteuttamista yhdessä sidosryhmien kanssa. Samalla ohjelma edistää tavoitteiden mukaisia kehityshankkeita kaupungin osalta. Kehitysohjelma käyttää yhteisiä resursseja Viiden tähden keskusta -ohjelman kanssa. Ohjelman resurssit on kuvattu alla kaaviossa.

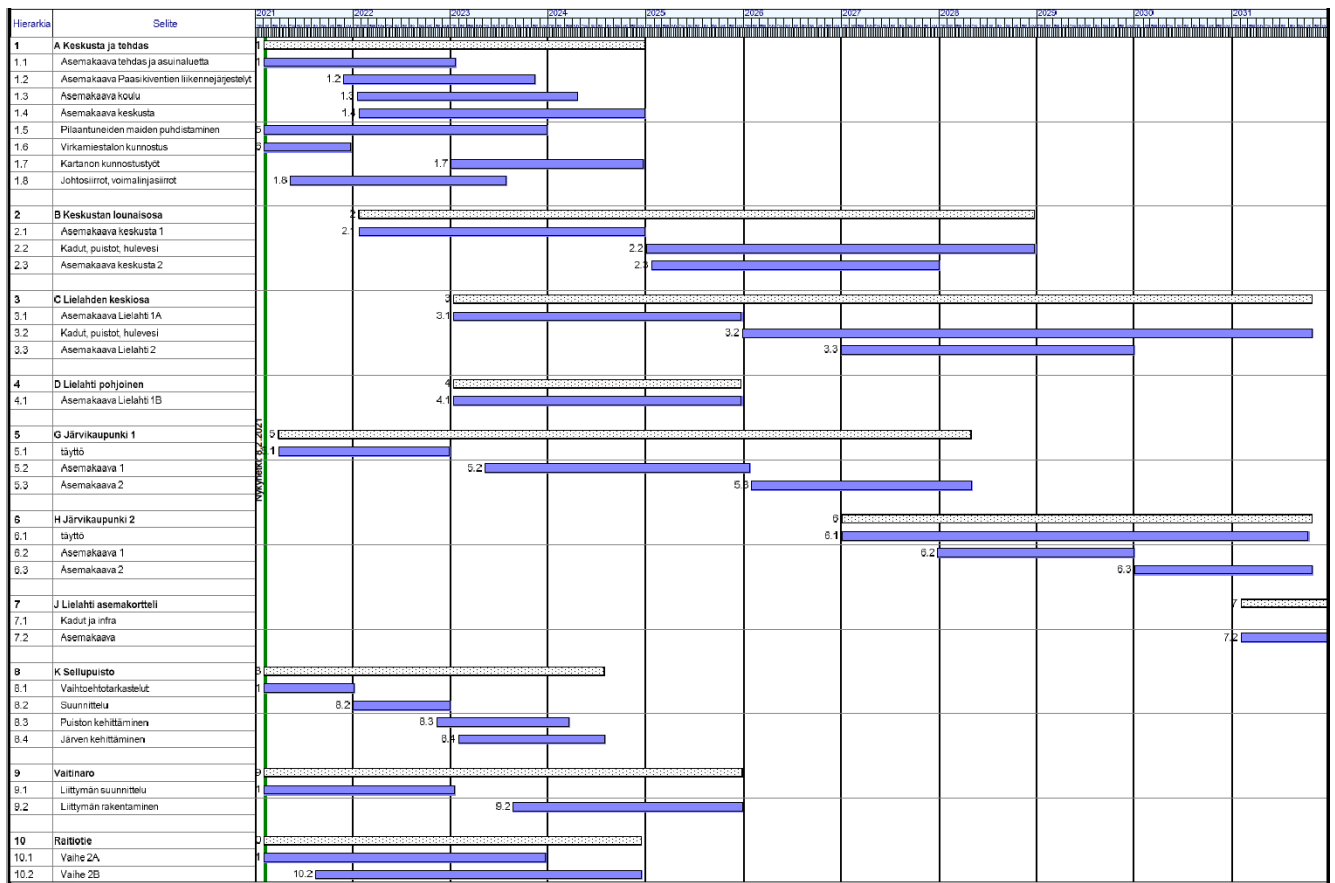
Hankkeen ohjaamista varten on nimetty kehitysohjelman ohjausryhmä, joka linjaa käytännön toimeenpanoa tavoitteiden, hyötyjen ja riskien näkökulmista. Ohjausryhmä reagoi myös toimintaympäristön muutoksiin sekä syventää yhteistyötä palvelualueiden välillä.

Säännöllinen vuorovaikutus keskeisten yhteistyötahojen kanssa varmistaa, että organisaatiossa oleva tieto saadaan hyödynnettyä tehokkaasti ja tiedonkulku toimii.

Kuva 7: Hiedanrannan kehitysohjelman organisointi. Ohjelman johtaminen toteutetaan kehitysohjelmat palveluryhmän yhteisin resurssein.

Kuva 8: Hiedanrannan toteutusta ohjataan ja seurataan aikataululla.

7 KUSTANNUKSET JA RAHOITUS

Ohjelman taloutta suunnitellaan ja raportoidaan kaupungin normaalin talouden ja toiminnan suunnittelun mukaisesti. Lisäksi Hiedanrannan kaupunginosan suunnittelun ja toteutuksen kokonaisuutta suunnitellaan osana PALM-suunnittelua sekä ohjelmatasolla kaupunginosan toteutuksen ajalle, joka kestää 2050-luvulle asti.

Ohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittaviin käyttötalous- ja investointimenoihin varaudutaan vuosittain kaupungin talousarviossa. Alla taulukko talousarviokirjasta 2021. Kyseessä on taloussuunnitelman tilannekuva 2021 talousarvion laatimishetkellä ja se täsmentyy vuosittain tarpeiden ja niiden ajoittumisen mukaan. Käyttötalouden kustannukset ja nettoinvestoinnit hyväksytään vuosittain taloussuunnitelmassa ja talousarviossa.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-1 841	-429	-429	-429	-429
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-1 000	-830	-830	-830	-830
Yhdyskuntalautakunta	-50	-150	-150	-150	-150
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	-75	-75	-75	-75	-75
Kehitysohjelma yhteensä	-2 966	-1 484	-1 484	-1 484	-1 484
Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	Muutettu TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-10 610	-15 660	-7 300	-10 000	-9 700
Yhdyskuntalautakunta	-600	0	0	0	0
Kehitysohjelma yhteensä	-11 210	-15 660	-7 300	-10 000	-9 700

Yhtiöittämisen myötä käyttötalouskustannuksia on voitu vähentää huomattavasti. Hanke-toimiston toimintaa hoidetaan yhteisin resurssein Viiden tähden keskusta kehitysohjelman kanssa. Muita käyttötalouteen liittyviä kustannuksia syntyy kaupungin omaisuuden omistamiseen ja ylläpitoon, asemakaavoitukseen, kehityshankkeiden rahoitukseen sekä Hiedanrannan kulttuuripalveluihin liittyen.

Merkittäviä investointivastuita on siirretty Hiedanrannan Kehitys Oy:lle. Suurin investointipainostus kehitysohjelmaan liittyen on Näsisaaressa vesistötyttö. Vesistötyttö mahdollistaa raitiotien rakentamisen Näsisaaressa ja Hiedanrannan keskustan kautta edelleen Lentävänniemen suuntaan. Vuonna 2021 nollakuidun tilannetta tarkkaillaan lupapäätösten mukaisesti ja nollakuituun liittyvät investoinnit kohdistuvat tuleville vuosille.

8 OHJELMAN ORGANISAATIO JA VASTUUT

Ohjelman johtamisesta vastaa Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualueen Kehitysohjelmat palveluryhmä.

Muiden tehtävien kuten maankäytön ja yhdyskuntatekniikan suunnittelun, rakennuttamisen, taloushallinnon sekä viestinnän ja markkinoinnin osalta ohjelmalle kohdistetaan työpanoksia kaupungin eri palveluryhmistä ja tarvittaessa ulkopuolisilta toimijoilta ohjelmasuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

8.1 OHJELMAN OMISTAJA

Ohjelman omistaja on elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualueen johtaja.

8.2 OHJELMAN OHJAUSRYHMÄ

Ohjelman ohjausryhmänä toimii ohjelman omistajan koolle kutsuma eri palvelualueiden johtavista viranhaltijoista koostuva ryhmä.

8.3 OHJELMAJOHTAJA

Ohjelman ohjelmajohtajana toimii kehityshankkeiden palveluryhmän johtaja.

8.4 OHJELMATOIMISTO

Ohjelmajohtajan tukena toimii kehityshankkeiden palveluryhmän linjaorganisaation muodostama ohjelmatoimisto. Ohjelmatoimistolle kohdistuvaa työtä koordinoi hankekehityspäällikkö, joka toimii myös ohjelman ohjausryhmän sihteerinä.

Ohjelmatoimisto koordinoi yhteistyöryhmällä kiinteää yhteistyötä kaupunkisuunnittelun palveluryhmän, kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka palveluryhmän sekä kaupunkiympäristön palvelualueen palveluryhmän kanssa. Vastaavasti ohjelmatoimisto vastaa yhteyksistä raitiotien, Hiedanrannan Kehitys Oy:n sekä tulevan Vaitinaron suunnittelun kanssa.

8.5 OHJELMAN PROJEKTIEEN ORGANISAATIO

Projektien organisaation hyväksyy ohjelmajohtaja. Erityistä huomiota kiinnitetään projektin omistajan rooliin. Projektin omistajana toimii joko ohjelmajohtaja (ohjelman budjetilla toteutettavat projektit) tai omistaja tulee linjaorganisaatiosta (muihin projektisalkkuihin kuuluvat projektit).

Projekti raportoidaan ohjelman ohjausryhmälle. Merkittävimmillä projekteilla on lisäksi oma erikseen nimetty projektiryhmä. Pienemmissä projekteissa vältetään yli organisoitumista. Pääsääntönä pienemmissä projekteissa on, että ohjausryhmän tehtävän hoitaa projektin omistaja ohjelmatoimiston avulla.

8.6 OHJELMAN LIITTYVÄT MUUT KOKOUS- JA YHTEISTYÖKÄYTÄNNÖT

Kehitysohjelmaan toiminnan tarpeiden mukaan kutsutaan koolle ja järjestetään tarvittavat yhteistyömenettelyt esimerkiksi asioiden valmisteluun, suunnitteluun ja suunnitelmien hyväksymiseen, viestintään ja vuorovaikutukseen yms. liittyen. Yhteistyön tarkoituksena on esimerkiksi valmistella suunnitelmia ja tulevia toimenpiteitä sekä yhteensovittaa Hiedanrannan kehittämiseen liittyvät asiat yksiköiden välillä sekä esimerkiksi kaupunkikonsernitason tasolla.

9 VIESTINTÄ

Hiedanrannan kehitysohjelman ja alueen kehittämisen viestinnän keskeinen tehtävä on viestiä ohjelman toiminnasta ja alueen kehittamisestä avoimesti ja tasapuolisesti kaikille sidosryhmille. Hiedanrannan Kehitys Oy omistaa merkittävän osan Hiedanrannan alueesta ja vastaa omasta viestinnästään. Yhtiön ja Tampereen kaupungin viestinnän yhteensovittaminen ja vastuunjako sekä työnjako yhtiön viestinnän kanssa on tärkeä tehtävä päällekkäisten tai ristiriitaisten viestintätoimenpiteiden välttämiseksi. Hiedanrannan Kehitys Oy tekee viestinnällään aluetta tunnetuksi paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti sekä edistää Hiedanrannan positiivisen brändin kehittymistä. Viestinnällä on myös merkittävä rooli uskottavuuden ja kehittämiskumppanuuksien luomisessa. Suunnitelmallisella ja oikea-aikaisella viestinnällä välitetään yhtenäistä tietoa kaupunginosan kehittamisestä ja tulevaisuudesta.

Aktiivinen ja monikanavainen viestintä tukee vuorovaikutusta sidosryhmien kanssa sekä edistää kaupunkilaisten osallisuutta ja alueen toimijoiden, kävijöiden ja tulevien asukkaiden yhteisöllisyyden kehittymistä. Yhteiskehittäminen sekä alustamainen toimintatapa edellyttävät avointa viestimistä osallistumisen ja yhteistyön mahdollisuuksista ja tavoista. Viestinnän tehtävänä on myös tunnistaa ja ennaltaehkäistä mahdollisia maineriskejä.

Viestintää täydentävät alueella aktiivisesti toimivien yhteisöjen, yritysten ja kaupunkilaisten tuottamat viestintäsisällöt sosiaalisessa mediassa ja muissa kanavissa. Niiden avulla tavoitetaan uusia kohderyhmiä, saadaan laajempaa näkyvyyttä ja luodaan alueelle positiivista imagoa ketteränä tekemisen, tapahtumien ja kokeilujen paikkana.

Hiedanrannan viestintä Tampereen kaupungin toimesta on monikanavaista ja viestijöitä on useita. Viestintää tehdään kehitysohjelman, maankäytönsuunnittelun, liikenteen, viheralueiden suunnittelu, teknisen rakennuttamisen, raitiotien toteuttamisen yms. näkökulmista. Kehitysohjelman tehtävä on koordinoida kaupungin laajan organisaation toteuttama viestintää siten, että se vastaa Hiedanrannan kehittämisen tavoitteita.

Viestinnän ja vuorovaikutuksen tavoitteena on, että uusi kaupunginosa koetaan yhteiseksi ja myönteiseksi osaksi Tamperetta. Jo alkuvaiheen osallistumisella ja kaupunkilaisten tekemisellä on saatu myönteistä tunnettuutta ja näkyvyyttä eri medioissa. Avoin viestintä myös vähentää negatiivista palautetta ja sen avulla pyritään ennaltaehkäisemään kaupunkisuunnitteluun liittyviä valituksia ja viivästyksiä.

Tampereen kaupungin viestinnän visuaaliset elementit pohjautuvat kaupungin graafiseen ohjeistukseen.

Sisäisen viestinnän kohderyhmiä ovat poliittiset päättäjät, kaupungin eri yksiköt sekä liikelaitokset ja tytäryhtiöt. Keskeisiä ulkoisia kohderyhmiä ovat viranomaiset, tutkimuslaitokset, kaupunkilaiset, yhdistykset, yritykset ja mediat.

Viestintää, alueen näkyvyyttä ja markkinointia voidaan seurata mittaamalla ja analysoimalla. Mittareina ovat esimerkiksi mediaseuranta, sosiaalisen median seurannan työkalut ja verkkosivujen kävijämäärät.

10 RISKIT

Kehitysohjelmalle voidaan tunnistaa ainakin aikatauluun, ulkoiseen toimintaympäristöön, rahoituksen ja resurssien riittävyyteen, toiminnan uskottavuuteen ja teknologisiin ratkaisuihin liittyviä riskejä. Riskienhallintasuunnitelma laaditaan ja sitä päivitetään säännöllisesti kaupungin riskienhallintaohjeistuksen mukaisesti yhteistyössä riskienhallinnan asiantuntijoiden kanssa. Riskien vakavuutta ja todennäköisyyttä arvioidaan. Riskien hallinta vastuutetaan. Ohjelmassa ylläpidetään riskilokia. Ohjelman projekteille laaditaan omat riskienhallintasuunnitelmat kaupungin projektiohjeistuksen mukaisesti.

Alueen toteuttamisen keskeisimmät riskit kohdistuvat aluetta palvelevien liikennejärjestelmäinvestointien toteutumiseen, tehdasalueen maaperän puhdistamiseen, alueella olevaan vanhaan tekniseen verkostoon, vesialueiden täyttämisen ratkaisuun ja järvessä olevan ns. nollakuidun käsittelyyn. Osa suunnitelluista täytöistä sijoittuu pohjavesialueelle. Täyttöihin liittyy sekä toiminnallisia että aikataulullisia riskejä. Riskejä hallitaan perusteellisilla selvityksillä ja huolellisella suunnittelulla.

Arvokkaaksi tunnistetun alueen huonokuntoisen vanhan rakennuskannan uuteen käyttöön liittyy epävarmuuksia. Vanhan rakennuskannan käyttöön ei löydetä taloudellisesti toimivaa ratkaisua, jolloin investointi jää toteutumatta tai viivästyy merkittävästi. Vanhojen rakennusten korjaukseen ja uudiskäyttöön etsitäänkin uusia teknisiä ja taloudellisia ratkaisuja. Riskejä hallitaan perusteellisilla selvityksillä, hyvällä vuorovaikutuksella kiinteistönomistajan kanssa ja huolellisella uudis- ja vanhan rakenteen sovittavalla suunnittelulla.

Yleiset suhdannevaihtelut vaikuttavat merkittävästi rakentamisen määrään kaupungissa. Suunnittelussa varaudutaan suhdannevaihteluiden vaikutuksiin toteutusaikatauluun esimerkiksi tutkimalla vaihtoehtoisia aikataulullisia etenemisjärjestyksiä.

Joidenkin toimenpiteiden toteutus edellyttää erilaisia lupamenettelyitä, jotka voivat aiheuttaa aikatauluriskiä. Myös kaavoihin liittyy valitusriskejä, joiden takia aikataulu voi venyä. Keskeisenä keinona riskin pienentämiseksi on tiivis vuorovaikutus ja viestintä eri tahojen kanssa.

Keskeisiä maineriskien hallintakeinoja on viestinnän, tavoitteiden ja käytännön toiminnan välinen tasapaino. Kaikkea tavoiteltavaa teknologiaa ei ole olemassa. Uusien teknologioiden käyttöönotto tuottaa hyvin usein suuria haasteita. Kehitysohjelman viestinnässä tulee valita lupaukset, joista ohjelma pystyy pitämään kiinni.

11 OHJELMAJOHTAMISEN KÄYTÄNNÖT

11.1 RAPORTOINTI JA OHJAUS

Ohjelman omistaja raportoi säännöllisesti kaupunginhallitukselle ohjelman etenemisestä. Hiedanrannan Kehitys Oy raportoi toiminnastaan yhtiön omistavalle Tampereen kaupungille. Ohjelmaan kuuluvien projektien ohjaus ja raportointi tapahtuu Tampereen kaupungin projektiohjeiden mukaan.

11.2 MUUTOSTEN HALLINTA

Muutosten hallinnasta tehdään erillinen dokumentti, jossa kuvataan menettelytavat ohjelmatasolla.

Merkittävät muutokset ohjelmasuunnitelmaan viedään ohjelman ohjausryhmän esityksestä kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi. Muutoksia ohjelmasuunnitelmaan saattaa aiheuttaa kaupunkistrategiassa, oletuksissa ja muissa lähtökohdissa tapahtuvat muutokset. Niillä voi olla vaikutusta ohjelman laajuuteen ja sisältöön. Jos ohjelman aikatauluun tulee muista syistä poikkeamia, ne huomioidaan päivitettävässä etenemissuunnitelmassa.

11.3 LAADUNVARMISTUS

Laadunvarmistus tapahtuu Tampereen kaupungin laatukäytäntöjen mukaisesti

Laadunhallintasuunnitelma laaditaan tarvittaessa ennen projektien käynnistämistä ja kuvataan projektisuunnitelmissa. Laadunhallinnan suunnitelmat ovat osa riskienhallintasuunnitelmaa. Toiminnassa noudatetaan alan standardeja ja normeja sekä organisaation käytäntöjä.

12 MUUTOKSEN JOHTAMINEN JA HYÖTYJEN VARMISTAMINEN

Ohjelman johtaminen on organisoitu siten, että se mahdollistaa hyvän ja sujuvan tiedonkulun palvelualueiden ja ohjelmien välillä. Muutosviestinnän suuntaamisessa on iso vastuu ohjelman ohjausryhmällä yhdessä ja siihen kuuluvilla henkilöillä omilla tahoillaan. Hyvän ja oikea-aikaisen viestinnän varmistamiseksi viestinnän käytännöt sovitaan yhdessä ohjelman keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Ohjelmassa testataan systemaattisesti uusia älykkään ja kestäväen kaupunkirakenteen ratkaisuja. Ratkaisut testataan käytännössä kehitysalustana toimivassa Hiedanrannassa. Uudet opit ja kokemukset raportoidaan ohjelman johtoryhmässä, kehitysalustan ohjausryhmässä sekä yhteistyöryhmässä. Onnistumiset voidaan näin siirtää käytännöiksi kehitysohjelmien ja/tai palvelualueiden toimintaan.

13 OHJELMAN ULKOISET RIIPPUVUUDET JA YHTEYDET

Hiedanrannan kehitysohjelman tavoitteena on mahdollistaa iso muutos kaupunkikehittämisessä. Kysymys on paitsi kaupungin sisäisestä muutoksesta niin ennen kaikkea suurista muutoksista kaupunkiorganisaation ulkopuolisessa toimintaympäristössä. Sisäisten muutosten vaikuttavuuden varmistaminen edellyttää niin kaupungin johdon sitoutumista kuin ohjelman saumatonta yhteistyötä kaikkien palvelualueiden kanssa. Talousalueen kehittämisen edistämisen edellytys on toimivat yhteydet yritysmaailmaan, opetus- ja tutkimuslaitoksiin ja muihin keskeisiin sidosryhmiin. Ohjelman menestyminen edellyttää myös toimivia kansallisia ja kansainvälisiä suhteita ja yhteyksiä.

LIITE 1 TALOUSARVIOESITYKSEN 2021 TOIMINNAN TAVOITE JA OHJELMAN TOIMENPITEET 2021

Toiminnan tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet

Kehitysohjelman tavoitteena vuonna 2021 on:

- Ensimmäisten korttelialueiden asemakaavoitus on käynnistetty yleissuunnitelman ja kehitysohjelman tavoitteiden mukaisena (talousarvion tavoite nro 36).

Kehitysohjelman keskeiset toimenpiteet vuonna 2021 ovat:

- Näsisaaren toteutus on käynnissä ja mahdollistaa raitiotien toteutuksen
- Hiedanrannan yleissuunnitelman Lielahden suunnittelualueeseen kuuluvien yksityisten osien tarkempi yleissuunnittelu on käynnistynyt
- Arvioidaan Hiedanrannan maanomistajien kanssa alueen arvomuodostuksen ja toteutusaikataulun kannalta hyväksyttäviiä ratkaisuesityksiä nollakuidun toimenpiteille

Ohjelmakauden tavoitteisiin liittyviä toimenpiteitä, joita priorisoidaan vuoden 2021 aikana priorisoidaan, on esitetty taulukossa alla. Toimenpiteet ja niiden sisältö täsmentyy tarkemman suunnittelun myötä ja kehitysohjelman ohjausryhmä ohjaa ja linjaa tarkemmin vuotuisia kehitysohjelman toimenpiteitä ja niiden toimeenpanoa.

Tavoitteet ohjelmakauden loppuun vuoteen 2029	Toimenpiteet 2021
Hiedanrantaan on syntynyt uudistumiskykyistä, monipuolista ja kestävää yritystoimintaa	Hiedanrannan pohjoisten kortteleiden sekä tehtaan asemakaavatyö käynnistetty.
	Hiedanrannan keskustan kehittämisessä edistetään ratkaisuja, jotka mahdollistavat moninaisten palveluiden sijoittumisen raitiotien ja sen vaihtoyhteyksien välittömään läheisyyteen.
	Varmistetaan Hiedanrannan ja sen palveluiden liikenteellinen saavutettavuus myös alueen rakentumisvaiheessa.
	Mahdollistetaan Lielahden kehittyminen siten, että yleissuunnitelmaa voidaan toteuttaa laajoina kokonaisuuksina.
Hiedanranta on omaleimainen ja muuntautuva tapahtumien ja toiminnan keskittymä	Hiedanrannan kulttuuripalveluiden uusien tilojen ratkaisuvaihtoehdot selvitetään ja linjataan jatkotoimet.
	Hiedanrannan taide- ja yhteisöllisyysohjelman toteuttamiselle luodaan konkreettinen organisointitapa Hiedanrannan Kehitys Oy:n kanssa.
Viihtyisän ja elävän Hiedanrannan kasvu on käynnistynyt ensimmäisten korttelikokonaisuuksien myötä.	Vaitinaron vesistöäyttyä toteutetaan.
	Vaitinaron eritasoliittymän suunnittelu käynnistyy ja etenee.

	Nollakuidun vaikutuksia ympäristöön tarkkaillaan ja tutkitaan mahdollisuudet parantaa tulevan asuin ympäristön olosuhteita nollakuidun käsittelyillä.
	Ensimmäisten asuinkortteleiden asemakaavoitusta edistetään Hiedanrannan tavoitteiden mukaisesti.
Hiedanrantaa suunnitellaan ja toteutetaan älykkään, osallistavan ja innovatiivisen aluekehittämisen mallin mukaisesti	Hiedanrannan korttelikehittämisessä tutkitaan innovatiivisia tontinluovutusmenettelyjä.
	Hiedanrannasta luodaan korkeatasoinen kaupunkikehitysalusta
Alue rakentuu hiilinieluksi, jossa avoimet energiaverkot yhdistävät korttelien energiayhteisöt digitaalisen alustan avulla	Aloituskortteleiden kestävän ja älykkään rakentamisen tontinluovutuskriteerit on määritelty
	Kestävän kaupunki-infran ja talotekniikan testialusta Tyypaamo ja siihen liittyvä kaksisuuntainen energiajärjestelmä on koekäytössä.
	Aluetasoisien energiajärjestelmän alustava yleissuunnitelma on tehty.
	Raitiotien tilapäisen liityntäliikenteen järjestelyt on ratkaistu.

LIITE 2

Hyötyjen/vaikuttavuuden näkökulmat: strateginen muutos, organisaatio, kuntalaiset, elinvoima ja talous

Luovuuden ja innovaatioiden kohtauspaikka

Hiedanrantaan on syntynyt uudistuskäytöstä, monipuolista ja kestävää yritystoimintaa

Yritysten ja työpaikkojen määrä & toimialat

Hiedanranta on omaleimainen ja muuntautuva tapahtumien ja toiminnan keskittymä

Tapahtumien määrä, tapahtumakävijöiden määrä.

300 000 asukkaan viihtyisä ja elävä kaupunki

Viihtyisään ja elävän Hiedanrannan kasvu on käynnistynyt ensimmäisten korttelikokonaisuuksien myötä

Asukasmäärä, kem2, asuntopolitiikan tavoitteiden toteutuminen

Älykkään ja kestävä liikenteen ja kaupunkikehityksen edelläkävijä

Hiedanranta suunnitellaan ja toteutetaan älykkään, osallistavan ja innovatiivisen aluekehittämisen mallin mukaisesti

Kumppanuudet, yhteistyö

Hiilineutraali

Alue rakentuu hiilinieluksi, jossa avoimet energiaverkot yhdistävät korttelien energiayhteisöt digitaalisen alustan avulla

CO2-päästötase ja energiatase

Tavoitteet ohjelmakauden loppuun mennessä 2030 "hyötytavoitteet"

Vaikuttavuus

A) "Hiedanranta yritys-alueena"-konsepti on vakiintunut ja viestitty selvästi
B) Alueelle on määritelty selkeät tavoitteet kiertotalous- ja energiaekosysteemin osalla
C) Uuden työn tehtaan (yrityshautamo) toiminta on käynnistetty kehityspartnereista

A) Kokemuksien, tapahtumien ja kaupunkiympäristön yhteistuottamisen mahdollistaminen
B) Kaupunkilaisille on lisätty toiminnan ja osallistumisen mahdollisuuksia.
C) "Hiedanranta tapahtumapaikkana"-konsepti on vakiintunut ja selkeästi viestitty

A) 1. Korttelikokonaisuuden asemakaava on lainvoimainen
B) 1. korttelikokonaisuuden kehittäjäkumppanit on valittu
C) Vanhan rakennuskannan korjaamisen ja tontinluovutuksen periaatteet on määritelty

A) Aluekehittämisen toimintakuvaus keskeisine menettelyineen on laadittu ja hyväksytty
B) 1. kortteliasemakaava valmis, alueen suunnittelu tietomallipohjaisesti
C) Kestävän kaupunki-infran ja talotekniikan testialusta on käytössä

A) Valitaan taseraja ja menetelmä energian ja CO2-päästöjen laskennalle
B) Liityntäliikenne joukkoliikenteeseen on käytössä tai keinojen toteuttamiseen on valittu
C) Energiapalvelualusta on otettu koekäyttöön.
D) Avaskorttelien tontinluovutuskriteerit energian ja hiilijäljen osalta on määritelty
E) Superkorttelin ja energiayhteisön toimintamallia pilotoidaan

Tavoitteet valtuustokauden 2021 loppuun mennessä "välitavoitteet"

Talousarvion tavoite nro 36: Ensimmäisten korttelialueiden asemakaavoitus on käynnistetty yleissuunnitelman ja kehitysohjelman tavoitteiden mukaisena.

Näisaaren toteutus on käynnissä ja mahdollistaa raitiotien toteutuksen

Hiedanrannan yleissuunnitelman Lielahden suunnittelualueeseen kuuluvien yksityisten osien tarkempi yleissuunnittelu on käynnistynyt

Arvioidaan Hiedanrannan maanomistajien kanssa alueen arvonmuodostuksen ja toteutus-aikataulun kannalta hyväksyttävää ratkaisuesityksiä nollakuidun toimenpiteille

Vuositavoitteet 2021, joista nostetaan valtuuston näkökulmasta olennaisimmat sitoviiksi TA-tavoitteiksi

Vaikutukset